

pels valors menys elevats, que esdevenen més fortes a mesura que augmenten la densitat. D'aquesta manera hom s'explica el que municipis de poca població presentin forta densitat, pel fet de tenir llur terme respectiu poca extensió superficial; i es posen més en evidència els trets locals que poden haver influït en la població i en la seva distribució.

Un altre mètode, que ens sembla adequat principalment per mapes de petita escala, pot emprar-se, unint per medi d'unes línies els nuclis més importants dels municipis que tenen igual o aproximada la xifra de densitat. Així s'obtidran unes corbes, que hom ha anomenat isomètriques, anàlogues a les isoterms, isòbares, hipsomètriques, etc., de les quals en realitat les primeres n'haurien d'ésser la resultant si l'habitat no es distribuís que seguint aquelles condicions físiques. Si així fos, segurament el regularia una llei matemàtica, expressable per una certa funció; i la densitat en un punt qualsevol del terreny fóra la derivada de dita funció respecte a l'àrea.

LA COMARCA DEL VALLÈS

No podem pas donar en aquest lloc una descripció, per breu que sigui, de la contrada que ha estat objecte dels nostres càlculs. En altres llocs ha estat feta aquesta tasca, i no considerem necessari ni tan sols resumir-la; per altra banda, l'extensió del nostre treball així ho exigeix.

De totes maneres, volem assenyalar que, a parer nostre, hi ha en ella, en l'aspecte topogràfic, tres tipus de vasts accidents del relleu ben definits: el fons de la depressió, o pla, les costes faldars de les muntanyes, i aquestes pròpiament dites. Tots tres presenten aspectes que els caracteritzen.

Per altra part, cal que expressem els límits que hem atribuït a la comarca. Hem inclòs en ella 61 termes municipals (5). Segurament que els límits d'alguns d'ells, perifèrics, no coincideixen amb els de la comarca natural; no hem gosat esmenar-los per tal com aquesta modificació, que no hauria introduït diferència sensible en els nostres càlculs, ens podia haver allargat considerablement la nostra tasca.

---

(5) Són aquests: Aiguafreda, L'Ametlla, Barbarà, Bigues, Caldes de Montbui, Campins, Canovelles, Cànoves, Cardedeu, Castellar, Castellbisbal, Castelltersol, Cerdanyola, Fogàs de Montclús, Les Franqueses, Gallifa, La Garriga, Granollers, Gualba, Llinars, Llíssà de Munt, Llíssà de Vall, Martorelles de Baix, Martorelles de Dalt, Matadepera, Mollet, Montcada, Montmany, Montmeló, Montornès, Montseny, Olesa de Montserrat, Palausolitar, Parets, Polinyà, Rellinàs, Ripollet, La Roca, Rubí, Sabadell, St. Antoni Vilamajor, Sant Celoni, Sant Cugat del Vallès, Sant Esteve de Palautordera, Sant Feliu de Codines, Sant Fost de Campcentelles, Sant Llorenç Savall, Sant Pere de Vilamajor, Sant Quirze de Terrassa, Sta. Eulàlia de Ronsana, Sta. Perpetua de la Moguda, Sta. Maria de Palautordera, Sentmanat, Tagamanent, Terrassa, Ullastrell, Vacarisses, Vallgorguina, Viladecavalls i Vilalba-Sasserra.